

Nyt fra

Aarby sogn

Nr. 1 April 2009 Årgang 16

Betragtninger over konfirmation

Side 1

Sognets oldtid

Side 4

Via Johansens liv og levned

Side 6

Fra "folkets danmarkshistorie"

Side 10

Vi er de børn verden glemte

Side 14

Konfirmation

Side 15

Kirkekoret

Side 16

Krig

Side 17

Juniorkonfirmander

Side 18

Aarby skole og foreninger

Side 20

Kirkelige arrangementer

Side 22

Kirkelige Handlinger,

Siden sidst og

Meddelelser

Side 23

Gudstjenester

Side 24

Betragtninger over konfirmationen

Af Leif Jensen

Så blev det atter april, måneden midt i foråret, og dermed også måneden for konfirmation her i Aarby. Konfirmationen! Den første store fest for det unge menneske. Festen der peger frem mod voksentilværelsen. Festen der begynder i kirken med, at *”de unge bekræfter deres dåb”*, som det hedder i folkemunde. Eller endnu vigtigere, det er højtideligheden, hvor **”de unge bliver bekræftet i troen på, at Gud er en uundværlig del af deres liv”**.

Eller er det nu også det budskab, de hører i kirken de unge mennesker, den dag de bliver konfirmeret? Vi kan ikke vide det, og vi hverken kan eller skal kontrollere den enkeltes sindelag. Jeg ved kun, at hvis jeg om efteråret stiller de nye konfirmandaspiranter spørgsmålet, hvorfor de vil konfirmeres, så svarer de fleste, at det er for gavernes skyld. Det svar kan opfattes som drillende hvis ikke ligefrem provokerende. På den anden side set hvilket svar skulle de ellers give? De ved, at de får gaver, og nok også store gaver, og dem kan de forholde sig til. Men hvad får de ellers ud af at gå til præst? Hvilke forventninger har de til mødet med den religiøse verden? Er det positive eller negative forventninger, de kommer med? Eller er de bare usikre og forvirrede, fordi verden omkring dem udsender stærkt modstridende og ofte negative signaler om det med tro, kirke og kristendom? De er jo børn af deres tid. Og som deres forældre, bedsteforældre og oldeforældre er de også stærkt præget af de store omvæltninger, der er sket bare i Europa i de seneste hundrede år. Begivenheder som har fremkaldt stærke følelser som vrede, frygt, mistro og had. Følelser som stadig vandrer fra generation til generation.

Omvæltninger

Nogle af de begivenheder jeg har i tankerne, er Første Verdenskrig. Den krig førte til

fire kejserrigers fald og millioner af uskyldige menneskers død og ulykke. Jeg tænker også på Anden Verdenskrig, der kostede langt flere uskyldige menneskers liv. Et af denne krigs væsentligste resultater blev to supermagter, Sovjet-Rusland og USA, som delte Europa i et Øst og et Vest, og som skabte den efterfølgende ”Kolde Krig”. En periode på godt 40 år med voldsomme spændingerne mellem Øst og Vest hvor vi levede i en bestandig frygt for en atomkrig. Ikke nok med at Europa var delt op i et Østeuropa, hvor Sovjet dominerede og et Vesteuropa, hvor USA dominerede, men de enkelte landes befolkninger blev også delt op indbyrdes. En meget vigtig del af ”Den kolde Krig” var således kampen om hvilke værdier vi skulle leve vores liv efter, de værdier som Sovjet stod for, eller de værdier som USA repræsenterede. Propagandaen havde gyldne tider i de år.

I Danmark fik det sovjettro kommunistparti DKP aldrig så stor en tilslutning. Til gengæld gav den konstante kommunistiske holdningsbearbejdelse af befolkningen dog langsomt resultater. Det gik bl.a. ud over kirke og kristentro. Lidt efter lidt opstod en mærkbar kristendomsforskrækkelse, som bl.a. gav det resultat, at fra midten af halvfjerdserne måtte Folkeskolen ikke mere forkynde kristendom for eleverne. En forskrækkelse som stadig præger det meste af den danske befolkning i form af dennes ret mærkbar berøringsangst overfor kirke og kristendom.

Murens fald

I 1989 og 1990 ”faldt muren” som bekendt, og Sovjetimperiet styrtede i grus. Derefter fulgte et større oprydningsarbejde efter kommunismens forfejlede ideologiske hærger. Et arbejde som stadig står på.

Lad mig kort nævne kristendommens skæbne i to af de nationer, der tidligere var

direkte påvirket af den kommunistisk ideologi. I 1917, under første verdenskrig tog et kommunistisk styre magten i Rusland ved et kup. Den hidtidige gennemkristne russiske nation blev herefter erklæret for ateistisk. Det meste af al gods og bygninger blev frarøvet den russiske kirke. Antallet af kirker blev reduceret fra 55.173 til 6893. I løbet af bare 18 år forsvandt der 130.000 præster. Heraf blev de 90.000 henrettet. Kirken og kristendommen gik i det hele taget en meget svær tid i møde under det sovjetiske styre. Efter Anden Verdenskrig og Tysklands deling i et Vesttyskland og en prosovjetisk stat DDR, blev den østtyske stat efter sovjetisk forbillede ateistisk. I DDR gik man frem med tysk grundighed. Begravelsesvæsenet blev skilt fra kirken og overtaget af kommunen. Begravelsespladserne blev anbragt langt fra kirkebygningerne. Skolevæsen og kirken blev adskilt, så eleverne ingen kundskaber fik om kristendom. De borgere, der ønskede at døbe deres børn for senere at få dem konfirmeret, blev frataget muligheden for, at børnene senere kunne blive ansat indenfor det offentlige og så fremdeles.

I lighed med den russiske kirke 30 år forinden, gik således også den østtyske kirke særdeles svære tider i møde under det kommunistiske styre. Da det i 1989 lakkede mod "murens fald", blev det i de østtyske bykirker, at regimets modstandere fandt et

frirum, hvor de kunne samles til fredelige demonstrationer og protester.

Men da de to tyske stater kort efter blev til et forenet Tyskland, fremgik det tydeligt, hvilken afgørende effekt det havde haft, at DDR-staten igennem godt 40 år målrettet havde modarbejdet kirken og dens virke. De opvoksende generationer var systematisk blevet frarøvet deres religiøse sprog. I dag er der kun nogle ganske få procent af befolkningen i det tidligere DDR, der er medlemmer af et kirkesamfund.

I Rusland var billedet derimod et helt andet. Under kommunismen havde landet officielt været en ateistisk nation næsten dobbelt så længe som DDR. Efter Sovjetimperiets sammenbrud i 1990 sprang Rusland imidlertid straks ud som en kristen nation. Den Russisk Ortodokse Kirke fik uden større sværdslag overdraget store dele af det tidligere af staten beslaglagte gods. Befolkningen fyldte atter kirkerne, for det religiøse sprog var det nemlig ikke lykkedes sovjetregimet at berøve folket. Det "hemmelige våben", som befolkningen havde benyttet sig af mod Lenins og Stalins dekretter, var de gamle bedstemødre, kaldet "Babuskaer".

Babuskaerne

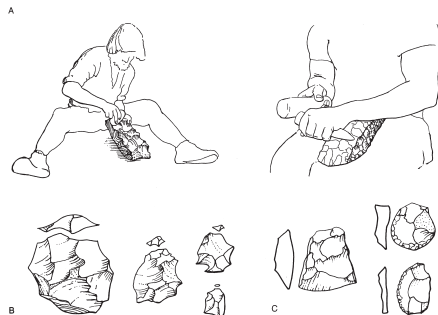
I århundreder havde det været en god tradition i Rusland, at Babuskaerne tog sig meget af de opvoksende generationer, mens disse var små. Med til traditionen hørte også, at bedstemødrene som en del af omsorgen for børnebørnene, fortalte Bibelens fortællinger ind i de smås hjerter. De fortællinger glemte børnene aldrig. Men ikke nok med det, under det ateistiske regime førte bedstemødrene selv gudstjenestetraditionen videre uden præster. Om søndagen samledes de foran den lukkede kirkedør og holdt gudstjeneste i det frie, ligesom de også selv døbte de små.

SOGNETS OLDTID

Af Jens Nielsen

ØKSEPRODUKTION VEST FOR RYKKERHØJ

I forbindelse med prøvegravning i 2006 nord for Melby og ikke langt fra sydbrededen af stenalders Kalundborg Inderfjord, blev Kalundborg Museum opmærksom på et stort område med mængder af flintaffald med karakteristika, der er kendetegnende for fremstilling af yngre stenalders flintøkser. Ved en mindre supplerende undersøgelse i 2007 blev pladsens udstrækning afgrænset. Pladsen blev nævnt i Nyt fra Aarby Sogn, december 2007. Da produktionspladser af denne karakter kun er undersøgt i sparsomt omfang, blev der af raffinaderiet Statoil, som står for at skulle bygge tankanlæg på arealet, bevilget midler til en mere omfattende undersøgelse, som fandt sted i løbet af sommeren 2008. Ved hjælp af en gravemaskine blev et stort areal afgrænset for muld ned til et niveau, hvor flintaffaldet lå i et kulturlag, der var urørt af moderne dyrkning. Der er dog ingen tvivl om, at dyrkingen havde fjernet det øverste af det oprindelige lag, idet der var mange flintafslag i pløjelaget. Til de mængder af flintaffald, der fremkom ved den egentlige udgravning, skal der altså lægges en ukendt mængde. Da det var klart, at det lå uden for budgettets rammer at totaludgrave hele kulturlaget, blev det mest lovende område udvalgt til grundig undersøgelse. Det blev til i alt 50 kvadratmeter, som blev systematisk udgravet i enheder af hver en kvart kvadratmeter, altså 200 kvarte kvadratmeter. Alt opgravet materiale blev i felten vandsoldet i sold med en maskevidde på 4 millimeter og alt arkæologisk materiale hjembragt til museet for grundig analyse. Fordelt over den øvrige del af kulturlaget

Tilvirkning af flintøkse, skematiseret. A: Processen bestod af fem operationer – mellem 60 og 80% af råmaterialet fjernes ved tilhugningen. B: Typiske økse-kropafslag med facetteret platform og takket, polygonalt omrids. C: Redskaber, typiske for den ældre tragtbægerkulturs bopladser, fremstillet af økse-kropafslag: skiveøkse, skiveskraber og bukniv.

blev der foretaget kvadratmeterstore stikprøveundersøgelser, som viste, at materialet her var af samme karakter og alder, som det systematisk udgravede. Ud fra ornamentikken på potteskår kan pladsen dateres til den periode i yngre stenalders tragtbægerkultur, hvor man begyndte at bygge jættestuer. Arkæologerne kalder perioden MN I, d.v.s. 3.300–3.200 f.Kr. og dermed en anelse yngre end antydnet her i sognebladet december 2007.

Fremstillingen af yngre stenalders tyndnakkede økser fandt sted i 5 nøje fastlagte og klart definerbare stadier:

- 1. Indsamling af råflint.** Dette arbejde foregik ved kyster og vandløb, hvor vandets erosion havde blotlagt flintholdige lag, eller i visse dele af landet ved regulær minedrift i den flintførende kridtundergrund. Ved flintforekomsten blev flintens kvalitet afprøvet. Råblokken blev åbnet med nogle få slag med en kraftig slagsten og kasseret, hvis kvaliteten var for dårlig.
- 2. Fremstilling af et firesidigt økseforarbejde – en såkaldt økseplanke:** Dette

arbejde foregik ligeledes ved flintforekomsten og havde til formål at reducere økseplankens vægt mest muligt inden videre transport, og for yderligere at sikre sig flintens kvalitet. Ved hjælp af slagsten af forskellig vægt, hårdhed og størrelse blev råemnet ofte reduceret til under halvdelen, og med store fladedækkende afspaltninger blev økseplanken tilhugget i en firesidig form. En efterfølgende finere forarbejdning med hjortetak fandt derefter sted. Disse to indledende stadier tog omkring 10 minutter men var faktisk de vanskeligste i hele økseproduktionen.

3. Tilretning af øksen: Økseplanken blev nu forarbejdet mere præcist ved brug af en kølle og et mellemstykke af hjortetak.

4. Færdiggørelse af øksen: Æggen blev udformet og øksesømmene gået mere detaljeret efter.

5. Slibning.

Blandt flintaffaldet fra udgravningen var der stort set intet, der havde flintens naturlige overflade. Det må betyde, at stadie 1 og 2 er foregået et andet sted. Her er halvøen Asnæs en oplagt mulighed, idet der her forekommer masser af flint af en fremragende kvalitet. I strandvoldene på Asnæs kan man stadig finde store grove afslag flere steder, som repræsenterer de to første stadier af øksefremstilling, og her er også fundet en hel del økseplanker, der af ukendte årsager ikke er blevet til færdige økser. Man kan forestille sig, at økseplanker i stor stil er blevet sejlet fra Asnæs til "øksefabrikken" vest for Rykkerhøj til videre forarbejdning. Det kræver en systematisk og nøje fastlagt fremgangsmåde at fremstille yngre stenalders tyndnakkede økser. Dette betyder, at en væsentlig del af det flintaffald, der fremkommer i forbindelse med

øksefremstilling, får nogle karakteristiske detaljer, der udelukkende opstår i forbindelse med økseproduktion.

Med undtagelse af et enkelt ophugget eksemplar fandtes der overhovedet ingen økser ved udgravningen. De er naturligvis blevet transporteret og anvendt andetsteds, og tilbage var kun de enorme mængder af flintaffald fra produktionen. Og hvad kan det så bruges til? Jo, man kan jo gøre nogle beregninger på, hvor stor en produktion, fundet repræsenterer. Moderne eksperimenter med fremstilling af økser er blevet grundigt analyseret. Ved råstofforekomsten har man udvalgt flintknolde på 8-12 kg. Disse er på stedet blevet groft tildannet til økseplanker på ca. 4 kg. På økseproduktionspladsen er plankerne blevet tildannet til økser på ca. 2 kg.

Det betyder altså, at fremstillingen af en færdig økse fra økseplankestadiet frembringer ca. 2 kg flintaffald, eller omvendt repræsenterer 2 kg afslag fremstillingen af 1 økse. I et andet tilsvarende eksperiment havde flintplankerne en vægt på ca. 2 kg og de færdige økser en vægt på ca. 1 kg, hvilket vil sige, at 1 kg flintaffald i dette tilfælde svarer til 1 økse.

Ved udgravningen af de 50 kvadratmeter blev der fundet 138 kg flintaffald fra økseproduktion eller i antal ca. 82.000 stk. Ud fra de to nævnte eksperimenter må flintaffaldet fra den udgravede del repræsentere produktionen af 69-138 økser. Da der kun er udgravet ca. en ottendedel af pladsen, er der på denne teoretisk set produceret 552-1104 økser. I betragtning af, at en del af pladsen allerede var destrueret ved den moderne dyrkning, må økseproduktionen reelt have været større.

Der er ingen tegn på, at økserne er blevet slebet på pladsen, men 266 afslag fra slebne økser vidner om, at beskadigede eksemplarer er blevet repareret på stedet.

Brudstykker af Via Johansens liv og levned

Fortalt af Via Johansen til Linda Eriksen

7. del

Eskild Nylev forlangte orden, og når vi skulle se lysbilleder, blev vi sat til at synge, mens han gjorde klar. Vi sang: "Venner ser på Danmarks kort", men da vi ikke havde nogen til at synge for, kunne vi ikke holde melodien, og det blev til noget fnisen. Så sagde Nylev, at hvis vi ikke tog os sammen og sang ordentligt, blev der ingen lysbilleder. Så måtte vi jo synge, enten vi sang falsk, eller hvad pokker vi gjorde.

Vi sad ved sådan nogle lange borde, og der var en, der med sin kniv havde ridset "Aage" ind i bordet. Så blev Aage jo kaldt op til katederet, men Aage nægtede at have gjort det. Så blev vi alle jaget ud i forlokalet: "Så må I altså afgøre derude, hvem der har gjort det, og så komme ind". Det viste sig at være en, der hed Stig, og så var Aage jo renset. Men jeg husker, hvor rød Nylev blev over det der, for det gjorde man ikke, og han var en retfærdig mand.

Men Nylev, jeg siger, det er den... han gav én noget, som har givet én et vist udsyn, både litteratur, sang og det hele. Nylev læste meget for os, og især husker jeg "Terje Vigen", som han læste, så man tydeligt kunne se det hele for sig. Jeg ville have kørt langt for at høre ham, hvis han levede, og skulle holde et foredrag i dag. Og respekt for andre mennesker har han også givet. Både Jørgen og Flemming (Vias børn), de har også gået hos Eskild Nylev, og de ville heller ikke have undværet det ophold. Der var både fri- og efterskole, og der var mange på friskolen, jeg senere har truffet. Tres år efter vi gik på skolen, var vi ti elever fra dengang, som mødtes på skolen igen. Det var morsomt. Af kammerater fra den tid, er Aage Pedersen og hans kone Ruth stadig mine gode, trofaste venner.

Skulle blive hjemme

Som barn måtte jeg aldrig gå i byen og lege, og det måtte mine søskende heller ikke. Men se, de kom ud at tjene, det har jeg aldrig opnået. Min ældste søster var 18 år, da hun kom ud at tjene på "Rude Møllegård" i Sydsjælland. Men min far var meget udadventt, og det sønderjyske blev ved at sidde i ham. Derfor kom min mellemste søster til Rønshoved Højskole. Jeg

Uby Fri- og efterskole 1934–35 nederst tv. Eskild Nylev. Øverst tv. Via.

tror nok, det var en La Cour, der var forstander. Ellers har det jo været Bertel Haarders familie.

Far blev stanget af en tyr i 1928, og fik derefter blødende mavesår, så jeg måtte hjælpe til både ude og inde. Jeg var ellers ikke så stærk, men derfor kunne man jo lidt af hvert alligevel. Der var ingen, der spurgte, dengang arbejdede børn jo.

Men da jeg så kom hjem fra efterskolen, blev jeg karl derhjemme, og fik 10 kr. om måneden. Det var de første penge, jeg selv tjente. Men det var ingen stor løn, for mine veninder fik 30 kr. hvor de tjente. Og det var som hushjælp, men de skulle også være med til at malke og hakke roer, i hvert tilfælde naboens, men ikke på de større gårde.

Men jeg blev sat til alt. Når vi skulle køre gødning ud, så kom der en husmand, som stod og læssede på, og så kørte jeg ud i marken med det, og der stod min far og trak det af med en møghakke.

Så syntes jeg engang, da jeg kørte hjemad, at det gik for langsomt. Jeg jagede på hestene, så de løb løbsk for mig. Jeg stod oppe i den her glatte møgvogn, så jeg havde jo ingen hold over det, og så klappede sidefældene sammen om mig. Husmanden så det, og kom ud og gennede hestene, så de løb ind i en halmstak, hvor han fangede dem, mens jeg sad nede i bunden af møgvognen. Jeg kom ikke noget til, ikke andet, end at jeg blev skældt ud, jeg kunne jo holde ordentlig i tømmerne.... ha, ha, ja. Næh, man gik ikke af vejen for noget dengang.

Med på Lerchenborg

Godsforvalter Poulsen og Frue på Lerchenborg hørte til mine forældres gode venner. Engang de besøgte os, skulle Poulsen se en hest, Far havde købt. Jeg blev sendt i marken efter den her hest, og skulle

præsentere den for Poulsen, løbe frem og tilbage, så han kunne se, at benene ikke var skæve, og alt det der.

Da han blev klar over, at jeg var interesseret i heste, blev jeg inviteret med Far og Mor derud næste gang.

De havde 22 spand heste, så Poulsen mente, at det måtte være noget for mig, hvis jeg måtte, for min far var streng, man skulle ikke sådan slæbe sine børn med alle vegne. Efter den tid kom jeg med hver gang, og var meget glad.

Det var det første sted, jeg så køerne blive fodret med ensilage, og så kom alle de her malkekoner jo og malkede, og svinerøgtren Thorvald gik ovre ved svinebesætningen om aftenen, når søerne skulle fare.

Det var meget storslået for mig, at komme med der, og inden vi kom hjemmefra, så sagde min far "husk nu, at være behjælpelig med at bære ud eller ind." Men Fru Poulsen havde jo kokkepige og stuepige, så det var der ikke noget der hed. Jeg var vel 16–17 år der.

De havde jo lastbil på Lerchenborg, og engang vi skulle have andesteg, kan jeg huske, at den skulle vi så spise ude på spidsen af Asnæs. Der var dækket bord helt ude ved fyret, og så sad vi der.

Hesten "Tulle".

Der var nogen med fra Kalundborg, det var sådan nogen forretningsfolk og alt sådan noget stort. Der blev så lagt noget halm op på den her lastbil, og så sad vi alle der. Jeg kan huske en anden gang, der skulle vi have kogt torsk, og den skulle vi også spise derude ved fyret.

Men da blev der et regnvejr, og Fru Poulsen var så glad, for hun sagde, det er mindsantten ikke let at servere kogt torsk sådan ude på fyret... nej, ha, ha, og holde kartofler og sovs varmt, og alt det tilbehør. Så hun var evig glad, at det blev sådan et vejr. Men vi andre syntes jo, at det havde været mægtig sjovt.

Forpagter Poulsens havde ikke selv nogen børn, der var hjemme, så jeg snakkede med de andre, eller fik nogle blade at kigge i.

Poulsen var an flot mand, stor og kraftig, gik i spidsbukser og lange støvler.

Gymnastik i Årby

Jeg gik til gymnastik lige fra jeg var barn. Da var det Olga fra Hauskjær, der ledede

gymnastikholdet. Senere blev jeg fløjmand sammen med Helga fra Årby. Når vi skulle til gymnastikopvisning, så cyklede vi jo, også selvom det øsregnede. Vi havde store tasker med, for vi skulle jo have mad og skiftetøj med. Sommetider startede vi med at gøre gymnastik om formiddagen, og så skulle alle holdene jo igen om eftermiddagen, og så sluttede vi af på "Postgården" (K1b.) om aftenen med fællesspisning og dans. Ja, det var nogle store fester, husk på, det var både fra Værsløv, Ellede og Røsnæs. Og når der var Amtsopvisning, var der jo endnu flere, ork gud dog. Så skete det, at vi, nogle gymnaster, lejede en bil sammen. Det var Ollerupgymnastik vi havde, nærmest det, de kalder mandfolkegymnastik i dag, med stræk-bøj og sådan noget. Ja, og så sang vi meget, "det er så godt at ha' ryggen ret", "den danske sang er en ung blond pige" o.s.v., og så lavede vi øvelser til.

Først havde vi mørkeblå jerseygymnastikdragter, men fik senere lyseblå fint trikotage, som en kort underkjole med tilsvarende

Lastbilen "Lerchenborg Avlsgaard".

Årbygymnasterne i de nye lyse dragter.

bukser. I Kalundborg og Tømmerup havde de en gymnastikleder, Helga Hvass, som var der i rigtig mange år. Jeg havde Elly Andersen fra Ugerløse, som var leder alle de år jeg gik til gymnastik. Senere var der Birkedal (Else), som begyndte at lede motionsgymnastik, hende gik jeg så sammen med i Ugerløse. Jeg var den første pige, der sad i bestyrelsen for gymnastikforeningen, ellers havde det været bar mandfolk. Men så var der en fra "Elisesminde", som godt ville gå ud, og så foreslog han så mig. Det første år var jeg ene pige, men senere kom der en ind for motionsgymnasterne, så var vi to, så kunne det lidt bedre gå. Det var før jeg blev gift, så jeg har vel været en 18–19 år.

Vagner var også gymnast, men af vore børn har det mest været Flemming, mens Jørgen, det var mere fodbold, mærkeligt nok, for han var ellers i lære inde hos Birkedal.

Herregårdsbisser – Forsamlingshus

Der var jo en masse karle på Lerchenborg, de såkaldte herregårdsbisser. Ja, det var skam ganske almindelige folk, mange af dem var fra egnen, og jeg kendte da flere af dem. Der var to brødre ude fra skoven, Sigfred og Karl, som kørte hver sit spand heste.

Men når så mange unge mennesker er sammen, det er ligesom man hører i dag fra Vollsmose, så har de jo et råt præg over sig. Når der så var bal i Årby Forsamlings hus, som lå lige overfor kirken, så kom jo alle de unge mennesker fra Årby Sogn. Men dem fra Lerchenborg, det var tit nogen rødder, og jeg var ikke stolt af at danse med dem, så engang sagde jeg nej, jeg ville ikke danse med ham. Så var det gud hjælpe mig Vagners morbror, som jeg senere blev i familie med. Han blev gift med en, der tjente på Lerchenborg. Hun hed Marie, og kom fra Jylland. Senere er vi kommet meget hos hinanden.

Men mange af dem var nogle slagsbrødre, så det skete tit, at de måtte tilkalde politiet. Hvis nogen dansede med deres pige, så var der ballade. Så var der ellers øretæver i luften, så kunne de lige afregne kontant, værsgo', så gik de udenfor og sloges, og der var mange, der løb over på kirkegården og gemte sig derovre.

Der var gerne bal engang om sommeren, og en af juledagene. Ellers var der andespil i november, og så ellers når vi havde gymnastikopvisning, det var gerne i påsken, så var der også bal.

Drøm om højskole og Sdr. Jylland

Jeg kan huske, da jeg gik på Ubby Efterskole, at vi skulle skrive en stil over emnet "Hvad ville du gøre, hvis du vandt en million"? Jeg spurgte selvfølgelig min far, hvad skal jeg skrive? "Du skal skrive, at så ville du købe et statshusmandsbrug ved grænsen, og så villa du rejse til Sønderjylland." Det havde altid stået hans hjerte nær, og Far var meget national bevidst. Derfor har Sønderjylland altid stået for mig, som noget jeg ville ned og opleve, og jeg vil gerne engang på Løgum Kloster og være i 8 dage. Men... det er jeg blevet for gammel til, jeg kan ikke forlade Bastrup så længe.

Martin A. Hansen

Fra “Folkets danmarkshistorie”

af Helge Nedergård

I det første nummer af “Nyt fra Årby sogn” skrev jeg en ganske kort artikel, der havde overskriften “Sognet”. Nu er der gået femten år siden, og jeg har ofte tænkt på at ud-
dybe emnet lidt mere, end der var plads til dengang. Jeg vil dog gerne inden slå fast, at nu som dengang er en samling om et fællesskab, som det et sogn repræsenterer, vigtigt både for den enkelte beboer og for selve sognet som helhed.

Dengang skrev jeg, at vi lever i en forandringens tid, hvor værdierne er under konstant forandring. Denne tendens er vokset yderligere i den mellemliggende tid.

Vi spekulerer måske ikke så meget over det i dagligdagen. Kun når vi ved særlige lejligheder stopper op for at tænke tilbage, bliver vi bevidste om, hvor meget der har forandret sig.

I de fleste tilfælde trækker vi på skulderen som tegn på resignation.

Udviklingen kan vi ikke ændre på, siger vi. Den er blevet en slags autoritet, som vi bøjer os dybt for.

At vi har tråde bagud i tiden, vil nok ingen benægte, men at tage noget hensyn til dem er en anden sag. Jeg er i disse dage i gang med at genlæse Martin A. Hansens forfatterskab. Han er blevet en smule glemt til fordel for andre forfattere, der pludselig er dukket frem af glemselen. Her kan bl.a. nævnes Henrik Pontoppidan, der pludselig bliver læst og debatteret. Det er meget forfriskende, at det sker, men en smule gådefuldt. Det er svært at forudse, hvem der bliver det næste emne. Martin A. Hansens forfatterskab skal nok blive aktuelt igen, men hvornår...? Jeg vil forsøge i de tre numre af “Nyt fra Årby sogn”, der udkommer i år, at

tage dele af hans forfatterskab frem. Det må blive en slags afslutning på mine skrivelser i bladet.

Udgangspunktet for min artikel for femten år siden var en beretning fra skoleradioen af Martin A. Hansen “Bygmesteren kommer for at rejse en kirke i landsbyen”. Den blev senere sammen med andre radioudsendelser til bogen “Af folkets danmarkshistorie”

Altsammen skrevet og fortalt af Martin A. Hansen i hans sidste leveår, han døde i 1955 kun 46 år gammel. Han var en gudbenådet fortæller, der kunne rive alle med sig, børn som voksne. Jeg har mange gange afspillet bånd for skoleklasser, hvor han fortæller om sine oplevelser i naturen. Selv de mest ukoncentrerede og urolige elever sad musestille og fulgte med.

Hans beretning fra “Bygmesteren kommer for at rejse en kirke i landsbyen” kan nok nærmest betegnes som en myte. Den kan i sagens natur ikke være helt i overensstemmelse med, hvad der i virkeligheden skete. Ingen, hverken skriftlig eller mundtlig overlevering er der at bygge på, men alligevel formår Martin A. Hansen med sin fortælling at trække tråde tilbage til en fortid, der er af stor betydning for os også i dag. De allerældste kirker har nok været af træ, erkender han, og dem er der ikke mange spor tilbage af. Han må til Norge for at finde velbevarede gamle trækirker, ja, træbygninger i det hele taget. Træ har ikke nogen lang levetid her hos os, klimaet er for fugtigt. Træer, der har fået lov til at vokse i fred ude i naturen, kan dog blive meget gamle, fortæller han et andet sted i sit forfatterskab. Det optager ham meget.

På vores egn nede ved Bromølle kro står der en taks, som nærmer sig de tusinde år, mener han. Han besøgte træet engang i midten af forrige århundrede sammen med digteren Ole Wivel og tegneren Sven Havsteen-Mikkelsen.

Taksen står lige over for kroen og tilsyneladende agter det at blive endnu ældre, det ser livskraftigt ud.

hans store interesse. Det har været et kæmpearbejde at få rejst disse kirker.

Stenene må være blevet samlet over et større område og slæbt hen til byggepladsen på slæder trukket enten af heste eller stude. Et stort stykke arbejde at få gennemført. Ingen tog kontakt til en bygmester, jo man havde samlet rigeligt med egnede sten, for der skulle være noget at vælge imellem. De

*Skitse af en af vore første romanske kirker,
der er blevet udbygget i århundredernes løb.*

3FN/09

Kloge folk stiller sig dog en smule skeptisk an til de tusinde år og mener, at syv-otte hundrede år er mere korrekt. I bogen "Berømte danske træer" skriver forfatteren og skovmanden Helge V. Qvistorff, at undersøgelser viser, at træet sandsynligvis er plantet i 1827. Ja, dermed røg så den illusion.

Martin A. Hansen må så i mangel af trækirker koncentrere sig om de lidt yngre stenkirker, der blev bygget i stort tal efter år 1100. Det er kirker af granitsten, der har

dygtigste stensemestrene ønskede, at der var både røde, blå og gullige nuancer i stenene, så de kunne skabe et farvespil i kirkens mur. Måske stensemestrene kunne finde på at gå igen, hvis han fandt udvalget for beskedent. Martin A. Hansen har givet sin beretning et så dramatisk forløb, som det var muligt. Den har været beregnet for børn og unge, og han har ønsket, at de skulle kunne se for sig, hvordan arbejdet er forløbet. Han prøver at sanse sig frem til, hvad bygmesteren må have følt under arbejdet. Det er den

gode lærer, vi møder i Martin A. Hansens fortællinger. Han ønsker, at hans elever forstår, hvad der sker, uden at forholde sig alt for tæt til det, der kan have været virkeligheden. Der har ikke været nogen arkitekt eller bygningsingeniør at støtte sig til for bygmesteren. Han må klare sig selv, måske der er nogle traditioner at holde sig til. Der blev på samme tid bygget mange kirker i Danmark, så måske bygmesteren også har haft nogle forbilleder at holde sig til. Sognets beboere har sikkert haft nogle ønsker, som de har fået ved at besøge nabo-kirker. Nok er der forskel på kirkerne, men der er også ting, der går igen. Selvfølgelig spiller detaljerne en stor rolle, det er dem, der giver kirkerne deres individuelle præg. Vi kan kun gætte på, hvilke faktorer der har spillet den største rolle.

Bygmesteren har også måttet tage hensyn til, hvilke byggematerialer der har været til rådighed på egnen. I Jylland har det i høj grad været tilhuggede granitsten, man har anvendt, og det har givet landsdelen nogle af vore flotteste kirker. Selvfølgelig findes der også kvaderstenskirkker på øerne, men der har også været anvendt andre slags materialer.

Det kæmpemæssige arbejde, det har været at hugge de genstridige kampesten til, kan ikke andet end fylde én med beundring og respekt. Det værktøj, man har haft til rådighed, har været meget primitivt. De steder, hvor man har brugt kalksten eller bare stablet runde marksten oven på hinanden, har man haft lettere ved at få rejst en kirke. Det blev naturligvis endnu nemmere, da man fandt ud af at brænde teglsten og bygge med dem. Det kom i gang omkring år 1200, måske der er enkelte kirker, der er bygget en smule tidligere. Vore kirker må betragtes som monumenter over generationers sammenhold og arbejde for at få så stor og smuk en kirke som muligt i ens sogn. Det

må vi vel alle erkende, selvom vi ikke bruger kirken så meget som tidligere. Martin A. Hansen har i novellen "Påskeklodden" fra samlingen "Tornebusken" skildret en kirkeværg, der er erklæret ateist, men alligevel elsker at komme i kirken. Han er håndværker og nyder derfor at betragte træværk og mure i kirkerummet. Glæder sig over den håndværksmæssige kunnen, der er lagt for dagen. En gesims kan han sidde og kigge på i timevis, mens han grunder over, hvordan middelalderens murere bar sig ad med at lave dem. Johansen, som er hans navn, mener egentlig, at religion må bukke under for udviklingen, men kirkebygningen må ikke forsvinde. Den lille landsby kunne aldrig få nogen bedre kirkeværg. Samme kirkeværg afslører dog senere andre sider af sit sind, men det må vente til en anden gang. Det væsentlige ved en kirke foregår naturligvis inde i kirkerummet, men rammen om det, der sker herinde, er ikke uvigtig. Et sogn har fra meget langt tilbage været både en kirkelig og verdslig enhed. Et stykke kulturhistorie har udviklet sig gennem de mange år, dette fællesskab bar eksisteret. Måske det er noget, vi har sluppet uden at tænke os om. Vi er ikke nok bevidste om de værdier, vi undlader at benytte os af. Der er så meget, der afleder os, vi har travlt med alt muligt andet. Martin A. Hansen har med sit forfatterskab søgt at bygge bro bagud, så vi bedre forstår de værdier, vi stadigvæk har til vor rådighed. Martin A. Hansens forfatterskab er værd at stifte bekendtskab med.

Jeg vil som allerede nævnt i de kommende numre af bladet fortsætte med at gennemgå dele af forfatterskabet. Han nåede trods sine få leveår at skrive en del bøger, som alle beskæftiger sig med væsentlige emner. Prøv at spørge efter ham på biblioteket. Er han ikke på hylderne, kan bibliotekaren let finde ham i magasinet.

Fortsat fra side 3 – Betragtninger over konfirmationen

Det er tankevækkende at se, hvor forskelligt det er gået kirke og kristentro i de to nævnte lande. Jeg kan da heller ikke lade være med at tænke på, i hvilken retning vi uundgåelig vil bevæge os her i landet, hvis vi ikke kommer vores berøringsangst overfor kristendommen til livs.

Berøringsangst

I Danmark giver denne berøringsangst sig bl.a. udslag i en tilsyneladende ligegyldighed over en bred front fra venstre mod højre i befolkningen. En holdning, der måske har sit udspring i en politisk korrekthed med rod i Staunings kendte politiske udsagn "Vi skal have fred med de hellige". En stil, der på sin vis videreføres af vores nuværende statsminister med udsagn som "religionen skal ud af det offentlige rum". Samme politiske korrekthed er anledning til, at ellers fornuftige og rimeligt oplyste borgere ukritisk viderebringer tåbelige pseudosandheder så som "Det er religion, der er årsag til alle krige". De der viderebringer sådanne udsagn, gør sig end ikke den ulejlighed at spørge sig selv, hvad det nu lige var for en religion, der var årsag til de to verdenskrige eller til Vietnamkrigens udbrud.

Der er altså gode grunde til, at de unge mennesker opfører sig, som de gør, når de i trettenårsalderen pludselig skal i berøring med kirke og kristentro.

For at kunne tænke dybere over konfirmationens betydning, så kræves der, at man har et religiøst sprog, men hvor skal de unge mennesker få det fra? Det er jo kun et forsvindende lille antal familier, der taler med deres børn om, hvorfor de er døbt.

Langt de fleste af de autoriteter, som børnene møder under deres opvækst, har berøringsangst overfor kirke og kristentro.

Hvem skulle så give børnene et religiøst sprog at tænke med og formulere sig på? Det er denne mangel, som vi præster kæmper med i de fleste af de ca. 50 forberedelsestimer, der er sat af til konfirmationsforberedelsen. Hvad hjælper i øvrigt 50 timer i den alder, hvor de unge er allermost følsomme og absolut ikke ønsker at skille sig ud fra mængden.

Pinlig situation

Jeg skriver ikke disse linier for at anklage de enkelte hjem. Jeg skriver derimod med det formål at afdække forholdene, så enhver kan se, at vi lever i et samfund, hvor langt de fleste børn bliver døbt ind i Folkekirken. Det er derimod kun få eller ingen, der gør sig den ulejlighed at fortælle de opvoksende generationer, hvorfor man i sin tid bar dem hen i kirken for at døbe dem. På den måde gør samfundet som helhed ikke bare troen og kristendommen til betydningsløse størrelser for de unge, men man sætter samtidig de unge i en pinlig situation. For man forventer jo reelt, at de skal tage det alvorligt, som ingen andre autoriteter som de ellers kender, gider tage alvorligt.

Hvis kristentroen skal have værdi for den opvoksende ungdom, så skal det være et hjerteanliggende, som den enkelte vokser op med, således at det ikke falder kunstigt, men derimod naturligt at tænke og tale om troen. Gerne med en spørgende kritisk tilgang, det tager kristentroen ingen skade af.

Den, der er opvokset i en tradition, hvor kristentroen er et fremmedelement, vil alt andet lige fortsætte sin tilværelse med at have berøringsangst overfor den tro, han eller hun måske er døbt ind i, men reelt intet kender til. Hvad er det hele så værd?

Vi er de børn verden glemte

Af Leif Jensen

I det foregående nummer skrev jeg artiklen "En ganske anden verden", som omhandler forholdene i vore fængsler og arresthuse. Denne gang lader jeg en af de unge indsatte selv komme til orde. Vi kan jo kalde ham Simon. Jeg ser jævnlig indenfor hos Simon på hans "Pind", som man siger i de kredse. Han er 21 år og skal inden længe forlade arresten. Simon er godt begavet. Han både tegner og skriver en del. Han fører også en slags dagbog. En dag her i vinter tilbød han mig, at jeg gerne måtte læse, hvad han havde skrevet. Da jeg havde læst det igennem, spurgte jeg ham om tilladelse til at bringe nedenstående uddrag i bladet her.

Februar 2009, Simon

Vi er de børn verden glemte. Os, der blev gemt væk, der kun havde os selv. Sønner og døtre af proletariatet, der aldrig havde fået noget, og som alt brugte. Vores fremtid så lige så sort ud, som randen under min fars øjne. Langsigtede ambitioner virkede lige så uvirkelige, som at vinde i lotto. Så når vi havde noget, blev det oftest brugt med det samme, og vi

fandt samme, som om vi var selvlvsende i hinandens øjne. Vi forstod hinanden allerede før ord blev vekslet. Vi der blev stuvet sammen på institutioner. Ingen forstod vel rigtigt, hvad der var galt med os. Hvorfor kunne vi ikke finde ud af det? Vores holdning til livet var at: det var hårdt og kort, og det blev tit skyldt væk med alkohol, stoffer og

Konfirmation i Aarby Kirke

SØNDAG DEN 19. APRIL 2009

af Leif Jensen

Konfirmationsforbedelsens indhold er en del anderledes, end dengang katekismus var den væsentligste kilde, men sigtet og målet er de samme: at give de unge en indføring i kristendommen, som for de flestes vedkommende er temmelig ukendt stof.

Vi har snakket om kirkehistorie, lignelser, kirkens vigtigste højtider, Jesu lidelse, gudstjenestens forløb, kristen etik, om Martin Luther og hans betydning for udviklingen i verden og m.m., og vi er kommet ganske langt, så jeg ser frem til en god konfirmationssøndag den 19 april.

Årets konfirmander

Boline Nordstrand Nielsen
Lasse Janholm Kristensen
Simone Bonde
Peter Andreas Reffelt
Lærke Kristine Hansen
Mikkel Kristiansen
Michael Willemoes Pedersen
Pia Hansen
Mathias Møller Rasmussen
Caroline Langkjær Eriksen
Cecilie Larsen
Frederik G.B. Falk-Sørensen

deslige. Alt for at glemme vores sølle kår, og vores ringe fremtid. Vi levede fra dag til dag for hinanden og delte alt mellem os. De andre, udenforstående, vendte øjne af os, og talte om os bag vore rygge. Vi vidste det godt, men var ligeglade.

Vi blev hurtigt "voksne", lærte hurtigt at livet var som at gå i bare tæer i en indkørsel fyldt med perlegrus. Kun når foden var i luften var det til at bære, men så snart den atter ramte de skarpe sten, var smerten der igen. Selvom jeg hurtigt blev moden i forhold til mine jævnaldrende, så blev jeg også hængende i det samme fodspor, så nu er jeg nærmest lidt barnlig i forhold til dem. "Hvorfor tager du ikke bare en uddannelse?" spurgte folk mig tit. "Du er da klog og kvik!". Men det er aldrig så nemt, som folk får det til at lyde. For mig handlede det om penge: hurtigt få et job – hurtigt bruge de famøse penge, oftest på en rus, for den svigtede aldrig! Købte jeg øl, så

fik jeg hurtigt opfyldt mit ønske. Belønningen faldt prompte, så at sige. Det hele blev til at bære. Vi lovede hinanden alle slags falske løfter, det vidste vi godt: "Vi gør dit og dat" "Venner for livet!" o.s.v., men for os gjorde det ikke noget. Vi levede i nuet, i øjeblikket.

Det gav os tættere sammenhold. Vi styrkede hinanden på den måde, gav os et lys, noget at gå efter og vende tilbage til. Noget for os, som verden glemte...eller glemte vi mon os selv? Hvorfor kunne vi ikke bare "finde ud af det"? Hvorfor hørte ingen da jeg bad om hjælp? Hvorfor tog ingen min hånd da jeg rakte den frem? Hvorfor så ingen den vej jeg var på vej ud af? Hvorfor blev vi glemt? Kan jeg mon bebrejde nogen, eller noget? Er der noget, som hedder "kulturel arv"? Har verden mon så travlt at den ikke har tid til at tage mig med ved næste stop????

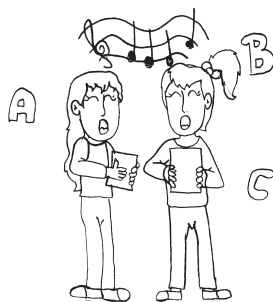
Simon

Aarby Kirkes Børne- og Ungdomskor

Af Edith Køhl Hansen, korleder

En ny generation af små korsangere har taget over. Det hidtidige ungdomskor, som vi har haft glæde af gennem mange år er vokset ud af folden og er nu for længst i gang med deres erhvervsuddannelser. Det gælder piger som Christina, Camilla, Sisi, Sane, Heidi, Hanna, Carina og mange flere, som alle startede som 8-10 års piger i årene 1997-1999, og som trofast har deltaget i korarbejdet igennem de seneste 10-12 år. De opnåede alle virkelig fine resultater, som de kan have glæde af livet igennem. Det har været en stor fornøjelse at arbejde med dem og følge deres udvikling i den forløbne tid, og en stor glæde at have dem syngende ved orglet i Aarby kirke. **STOR TAK** til dem alle for deres dygtige indsats og medvirken gennem alle årene.

Nu har vi vendt bøtten og er startet på ny. En lille flok af ivrige og talentfulde piger fra 3. til 5. klasse startede efter sommerferien og har allerede gjort gode fremskridt. Vi er i gang med at træne stemmernes renhed og smidighed og bygge et repertoire op, der kan dække de store begivenheder i kirkeåret. Lige nu er vi ved at forberede os til at deltage i fastelavnsgudstjenesten, hvor vi skal synge Hans Blenows: Fire mænd fra Kanans land i et arrangement af Annie Munch, og desuden Guttorm Ihlebæks: Alle kilder bryder frem i glæde. Inden længe følger Mariæ bebudelse, hvor vi skal synge forskellige Maria sange, som vi også er begyndt at forberede. Dernæst kommer palmesøndag og påske. Det er en stor mundfuld for et nystartet kor at indlære de mange forskellige korsatser, som knytter sig til de forskellige kirkelige begivenheder. Derfor arbejdes der flittigt i korundervisningen.

At synge i kor er en mangesidet udfordring. Det gælder ikke alene om at udvikle sin sangteknik og musikalske forståelse, men også om at stole på sig selv og have selvtillid nok til at turde synge for andre. Det er en vældig styrke, at gå ud i livet med. Dertil kommer hele den kulturelle og litterære indsigt, som bekendtskabet med de mange kirkemusikalske tekster giver. At synge sammen er en evig kilde til glæde. Det skaber følelse af fællesskab og opmærksomhed. Man må lytte efter sig selv og efter hinanden, for at opnå den rette klang og samstemmighed. Jeg glæder mig hver onsdag til at mødes med koret og sammen med dem arbejde på stadig forbedrede resultater.

Koret synger hver onsdag eftermiddag fra kl. 16.00-17.45 i Årby sognegård. Vi deltager i gudstjenesterne ca. 1 gang om måneden. Alt efter anciennitet ydes der et lille honorar for deltagelsen, så det er muligt at tjene lidt lommepenge. Vi er medlem af Folkekirkens Ungdomskor og deltager i deres korstævner. Er du glad for at synge, og har du lyst til at være med, er du velkommen til at henvende dig til korleder Edith Køhl Hansen på telefon 59513351 eller mobil 40112587.

KRIG

2. slesviske krig 1864 set gennem en dansk landsoldats breve

Af Leif Jensen

I disse år, hvor vi sender danske soldater i krig for første gang siden 1864, og hvor flere af dem desværre bliver derude, er det nok værd at overveje, hvordan menige soldater oplever krigen og al dens umenneskelighed. For ca. 30 år siden blev jeg kontaktet af en bekendt, som i øvrigt var min første arbejdsgiver, fra jeg var 10 til 14 år. Han spurgte mig, om jeg kunne læse gotisk håndskrift. Familien lå nemlig inde med godt tredive breve, som var skrevet af bedstefaderen Ole Hansen, som deltog i krigen 1864 fra begyndelsen og til den bitre ende. Min bekendte og hans søskende var nu kommet i pensionsalderen og havde omsider fået tid til at interessere sig for de omtalte breve. De ville derfor meget gerne have kendskab til indholdet af omtalte breve. Ole Hansen var dengang i 1864 28 år og skibstømrer, men stammede fra Hast-rupgaard i mit fødesogn Herfølge.

Brevene er skrevet og sendt af ham efterhånden som krigen skred frem. Vi får derfor det bedste kendskab til hans tanker og følelser mens han havde krigen tæt inde på livet. Der er altså intet glemslens forsonende slør over krigsbegivenhederne, således som det oftest sker, når noget skal generindres og fortælles flere år efter.

Ole Hansen kom hovedkulds af sted hjemmefra, da landet mobiliserede i slutningen af året 1863, da kong Frederik den 7 uventet døde. Ole Hansen fik derfor ingen mulighed for at sige farvel til sin kæreste, Karen Margrethe fra Åshøje, hvad han er ret ked af. Han søger at råde bod på det med sine breve, og de to fører en omfattende korrespondance, hvor hun pietetsfuldt gemmer hans breve, som ind imellem er ret

så hede. Han søger trøst og styrke hos hende fra krigens barske hverdag, og gang på gang stiller han hende et lykkeligt ægteskab i udsigt, når blot Gud vil bringe ham frelst gennem krigen. Til sin moder, som er enke, skriver han også, og ofte med en bøn om et eller andet, tøj eller madvarer, og beretter samtidig om sine indtryk ved fronten. Første gang vi moder Ole Hansen er den 19. december 1863. Han ligger med sit 4. regiment ved Husum i det nuværende Tyskland, hvor den danske hær havde taget opstilling ved Dannevirke. De egentlige fjendtligheder var endnu ikke begyndt. Dog havde han ikke været af tøjet i seks dage, skønt det var vådt, for deres natlogi var en stald. I det næste brev af 30. december fortæller han, at de stadig rejser omkring og ligger i halm. Dog trøster han sig ved, at juleaften var nogenlunde, men *"andenjuledag var jeg på vagt på Dannevirke, der havde vi en streng tour for det reinede hele natten, og tøjet kan man næsten aldrig få tørret"*, skriver han. De kommer så til Frederiksstad og går vagt på Ejderdigerne, og glæder sig over, at den nye konge Chr. IX besøger dem. De får sig også en snak med de sachsiske soldater, som af og til kommer over til dem; og han glæder sig meget over brevene fra kæresten.

Imidlertid strenges vinteren i dobbelt forstand, for i slutningen af januar rykker preussiske og østrigske soldater ind i Holsten, og ude vestpå hvor Ole Hansen var, rykker de helt frem til de danske stillinger. Den dårligt udrustede danske hær på tilsammen 40.000 mand stod nu overfor en moderne tysk udrustet hær på 66.000 mand. Den 21. januar beretter Ole Hansen,

Juniorconfirmanderne

REDEN ER FULD

Af Tinne Leth, sognemedhjælper

Foråret gryr, vi vejrer lunere tider og det er tegnet på at de nye juniorconfirmander er landet i reden i Årby sognegård.

Reden er fuld af pippende – til tider skræppende, ind imellem meget højtstående juniorconfirmander!

To hold skønne livlige børn kommer hver tirsdag og torsdag til sognegården, hvor de vælter sig ind af døren smider sko og jakker, alt imens de fortæller, hvad tante sagde i lørdags, hvad morfar skal have i fødselsdagsgave – og hvor og hvornår de skal på sommerferie. Og hvad, hvad, hvad, hvad skal vi lave i dag???

Jo, vi skal sidde stille og læse i Bibelen, bede lange bønner og synge alvorlige salmer om menneskets synd og fortabelse...! Neeeeeej, vi skal da på opdagelse! Vi skal lege, vi skal synge, vi skal male og danse og høre historier. Vi skal opdage på egen krop, i eget hjerterum, hvad Gud vil os. Og hvordan gør man det?

Jo, læreren forsøger og prøver og øver sig i at være der, hvor Gudsriget giver glimt og åbner dør. For når man selv er der, er det jo tydeligere for børnene hvad, man vil vise dem.

Men kan man altid være der? At komme først – eller være med.

Min oplevelse er, at børnene er rigtig lydhøre, når jeg fortæller historier fra Bibelen. I fortællingen opstår en kontakt, der ikke kan sammenlignes med oplæsning. Det er lige nu og her det sker!

Ligesådan i legen.

Den gode leg inkluderer alle

I den gode leg er der ingen tabere. I den gode leg, griner vi sammen og ikke ad hinanden. Det er blevet en mission for mig at lære børnene, at leg er godt når alle er med, når man kommer tæt på selvforglemmelsen og smelter sammen til en stor fælles organisme, der bare er til og har det sjovt.

Det er imidlertid ikke så let for børn af i dag. Der skal helst være en vinder. Der skal helst være ét rigtigt svar.

Børn lærer og dannes igennem leg. Når de leger alene, ser vi dem danne hierarki og regler, som hele tiden er under forandring. De øver sig i at finde sin plads i en gruppe. Jeg har prøvet at lade juniorkonfirmanderne lege på egen hånd for blot at se, hvad de gør, og hvad dét gør ved dem. Desværre må jeg konstatere, at friheden ofte lander i kiv og splid. I går havde børnene fået et sådant fri- og legerum, men jeg standsede børnene efter at de havde brugt ca. 4 minutter på blot at blive enige om, hvad de skulle lege.

Jeg stoppede friheden og gav dem en opgave: Her står nogle stole ved en væg. I må kun stå på stolene. Der er ikke nok til, at I alle kan stå på én hver. I skal finde plads til alle. I må ikke sige noget. Og alle stolene skal op til den modsatte væg, uden at I rører gulvet!

Der blev helt stille. Kiv og strid var endt, og børnene begyndte et velorganiseret samarbejde om at få stolene – og sig selv – rykket frem til næste væg. Uden ét ord. Fra kaos til fællesskab på få minutter. At lære at være sammen og nyde at være sammen, hvor alle vinder, kan være en opgave i sig selv. En vigtig opgave.

Fortsat fra side 17 – Krig

at fødderne fryser fast til støvlerne, *“og der er flere preussiske soldater, der er frosset ihjel”*, fortæller han.

De ligger nu fast ved Frederiksstad, og Ole Hansen beretter videre om deres fortrædeligheder, bl.a. at den tyskvenlige befolkning nægter at sælge dem de daglige fornødheder.

De danske soldater havde stor tillid til Dannevirke, som sammen med sump-egnene ude vestpå, hvor Ole Hansen befandt sig, udgjorde det samlede forsvarsværk. Den 28. januar skriver Ole Hansen: *“her er vi godt forskansede, og hele vor omegn er oversvømmet med vand”*.

Næste brev er skrevet den 5. februar, en af de datoer, der har prentet sig ind i Danmarkshistorien. Ole Hansen beretter, at der har været flere træninger, og han frygter turen snart kommer til dem, og videre, at de nu er så meget på vagt, at de næsten ingen søvn får. Lidt senere lyder det: *“Våres forposter er på Ejder digerne, men kunde vi blodt få tøveir, så skulde vi nog*

holde dem, for her bor vi som i en søe.” Det var lige netop problemet for de danske styrker. Det var blevet hård frost, og frosten bandt sumpene og gjorde dem uegnede som forsvarsanlæg. De var lige til at spadseres over, så fjenden kunne omgå Dannevirke. Det kan godt stikke en lidt i hjertet at sidde med et sådant brev i hånden, som han har skrevet i tillid til, at forsvarsværkerne var til at stole på. Ole Hansen vidste ikke, at da han skriver brevet, har overkommandoen taget den svære beslutning at rømme Dannevirke straks ved mørkets frembrud. Han vidste heller ikke, at i de følgende døgn skal soldaternes ydeevne sættes på en sådan prøve, at en del af dem ikke består, og mange, måske alle, mærkes for livet. Alt det er Ole Hansen lykkelig uvidende om da han slutter sit brev til moderen med at fortælle, at han har 18 daler endnu, og at de intet skal sende ham, for *“han trenger ikke”* til noget endnu. I næste nummer skal vi høre, hvorledes vores soldat oplevede tilbagetrækningen fra Dannevirke.

AARBY SKOLE

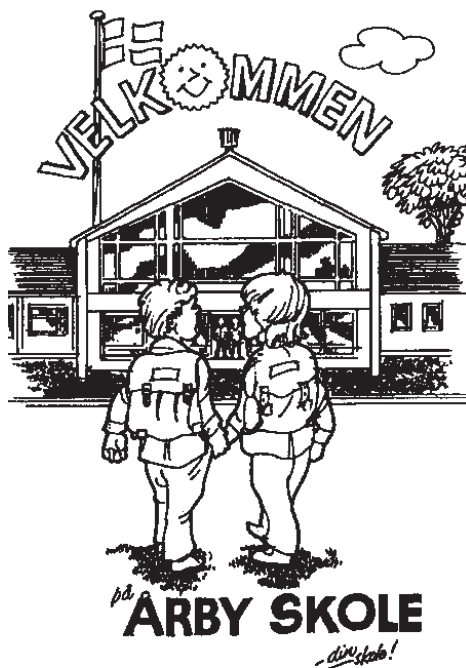
Så skal håndværkerne igen i gang på Årby Skole. Vi skal have loftet bag skolens bibliotek ombygget til særligt brug for vores nye sprogklasser. Der er ca. 360 kvadratmeter, og der skal opsættes kvistvinduer til begge sider, så det er en ordentlig omgang. Der er mange særlige overvejelser, når vores skole, der dagligt danner rammen for hverdagen for ca. 190 børns skolegang, pludseligt også skal være byggeplads. Vi skal helst kunne komme til alle sammen, og give plads til hinanden.

F.eks. skal der kunne komme en kran, til opsætning af vinduespartierne, til i vores skolegård – så dermed bliver vi nødt til at bryde den ene langside til vores gode uden-dørs fodboldbane ned.

Der skal også være plads til håndværkernes materialer og skurvogne, der bliver på vores rundboldbane.

Dermed har vi mange af vores faste aktiviteter uden døre i frikvartererne, der ikke kan lade sig gøre i en periode, og i flere områder vil der i byggeperioden være adgang forbudt for eleverne af sikkerhedsmæssige årsager. Det er naturligvis ærgerligt, men vi tager udfordringerne i stiv arm, for vi ved, at de kommende bygningsløsninger bliver bedre for alle parter.

Årby skole er kommet med blandt de 4 skoler, der skal være pilotprojekt for at prøve en ny metode, for analyse og forståelse af børn, der kan have særlige vanskeligheder. Metoden hedder "LP", det står for "læringsstile og pædagogiske analyse", og det handler grundlæggende om at bruge mange af de forhold vi kender i hverdagen på en ny og mere sammenhængende måde.

Det bliver et spændende fælles projekt, der tager mange af vores kræfter over de næste 3 år. Her i foråret kommer vi nærmere ind i projektet, og fra august kommer personalet ind i noget e-læring. Det hele styres fra Ålborg universitet, og vi glæder os meget.

Venlig hilsen
Søren Kæstel
Skoleleder
Årby Skole

AARBY SOGN LOKALHISTORISK FORENING

Uddrag af artikel i Kallundborg folkeblad d. 3/4 1953.

Godsejeren fra Aarby glemte ikke sit fødesogn. Legater til Aarby og Kalundborg fra Godsejer Mülertz og Frue. I Gaar jordfæstedes på Aarby Kirkegaard Fru Marie Mülertz, Enke efter Godsejer Carl Louis Mülertz, som for 27 år siden døde i Espergærde. Godsejer Mülertz var født paa Aarbygården i 1858 og var en tid Godsejer i Kurland, men kom hjem, før Revolutionen brød ud. I deres Testamente har Hr. og Fru Mülertz betænkt Aarby Sogn med et legat paa 8000 og Kalundborg Kommune med et tilsvarende. I Aarby varetages Legatet af Sognepræsten og Sognerådsformanden, i Kalundborg af Sognepræsten og Borgmesteren, og Renterne af Legatet skal efter

nærmere Bestemmelse gaa til Arbejdere i Aarby og Kalundborg. Godsejer Mülertz havde ikke nogen Forbindelse med Aarby i sine sidste Leveår, men han bevarede Kærligheden til sit Fødesogn og ligger Begravet paa Aarby Kirkegaard, hvor hans Hustru i Gaar blev stedt til Hvile ved siden af ham. Bisættelsen havde fundet sted i Hellerup Kirke, og fulgt af Familien førtes Baaren derpaa til Aarby Kirkegaard. Pastor Erck foretog Jordpaakastelsen og udtalte Mindeord om Slægten samt gav udtryk for Taknemmelighed over det afdøde Ægtepars Trofasthed overfor Godsejerens Fødesogn.

Foreningens aktiviteter offentliggøres i medlemsbladet Arkiv Nyt og på hjemmesiden: [www. Kalundborg.lokalarkiver.dk](http://www.Kalundborg.lokalarkiver.dk)

FAMILIE- OG SAMFUND, AARBY-RØRBY

Foreningens program 2008/09 er netop blevet gennemført, når dette kirkeblad udkommer. Med meget tilfredsstillende tilslutning til vores forskellige tilbud, kløer bestyrelsen på med krum hals og håber på, at det nye program også vil falde godt ud, til manges glæde og interesse.

En meget underholdende aften blev d. 15. januar med "Luksusvagabonden" Liss Ingemann fra Aarslev, Fyn. 79 tilhørere mødte op, alle fik en stol, en kop, en lækker croissant og alle tiders foredrag af den modige og specielle kvinde, som havde vagabonderet i 12 somre på landevejene, på sin helt egen facon. Fortællelysten og stemmen var stor, og vores forbavselse over at en kvinde, helt alene, gennemførte sit livs drømme om at studere Blicher-egnen, sov og levede i naturen, skrev digte herom, og ikke bange for at bekende sig som et kris-

tent menneske, det gav stof til eftertanke. Til julemødet først i december måned '08 var sognegården også helt fuld, til en herlig aften med tidligere regissør Erik Møller Christensen, Skælskør, der havde haft et job bag kulissen i over 40 år, de sidste 25 – 30 år på Det Kongelige Teater, også der som tillidsmand bl.a. Alle landets ypperste skuespillere og iscenesættere/instruktører havde Erik haft et tæt samarbejde med og ikke mindst de mange opfindsomme rekvisitter der skulle fremskaffes var interessant at høre om. Man forestiller sig slet ikke, hvor meget der kan, og skal, indgå i de forskellige forestillinger. Vagn Sørensen underholdt os ved klaveret og fik julesalmerne og julestemningen "i top".

*Venlig hilsen
formand, Marianne Mortensen, 59 50 45 53*

KIRKELIGE ARRANGEMENTER

INDTOGET I JERUSALEM

Palmesøndag den 5. april skulle vi ifølge traditionen have haft familiegudstjeneste, hvori vore juniorkonfirmander skulle have

opført et drama over Jesu indtog i Jerusalem. Desværre er der opstået nogle midlertidige problemer, så familiegudstjenesten er ændret til en almindelig højmesse.

PÅSKEPROJEKT

Kalundborg Provsti har i år inviteret alle sognene i provstiet til at deltage i et fælles påskeprojekt. Formålet er at sætte fokus på Kirkens absolut mest betydningsfulde højtid Påsken. Meningen er, at de forskellige sogne deltager med hvert deres delarrangement. Det kan være koncert, foredrag, film, drama eller andet, der fortæller om Påskens betydning. Her i Aarby har vi besluttet, at vores bidrag bliver en male-

riudstilling, der sætter fokus på Påskens begivenheder. Udstillingen kan beses daglig i kirken fra lørdag før Palmesøndag til og med 2. påskedag mellem kl. 9,00 og 17,00. Kunstneren er Birgit Olsson fra Tølløse og altså den samme, som har malet de forholdsvis nyerehvervede malerier, der nu er ophængt i kirkens nordlige kapel.

Alle er naturligvis velkomne til at besøge den interessante udstillingen. Der er fri entre.

SOMMERKONCERT OG SKT. HANS ARRANGEMENT

Sæt allerede nu kryds i kalenderen til årets sommerkoncert og tilbring Skt. Hans aften i selskab med to spændende og i Årby allerede velkendte musikere.

Det er sopranen Randi Gislason, som er uddannet på Den kgl. Operaskole, og som tillige før sin uddannelse som operasanger i et par år virkede som organist ved Aarby kirke. Randi stammer fra Gørlev og tog samtidig med sin studentereksamen i Kalundborg uddannelse som præliminær organist. Senere uddannede hun sig som sanger på Det kgl. danske Musik-konservatorium i København. Siden er det gået slag i slag med koncerter over hele landet og med hyppige ansættelser som operasanger i Norge. Randi har udviklet en imponerende stemme og med sine gennemmusikalske fortolkninger er hun i stand til at hensætte sine tilhørere i åndeløs opmærksomhed. Ikke mindre kendt er organist Merethe Lammert Köhl Hansen.

Sidst husker vi hende fra den meget velbesøgte nytårskoncert i Aarby kirke, hvor hun dirigerede Vestsjællands Kammerkor. Merethe stammer fra Jorløse og er ligesom Randi student fra Kalundborg gymnasium, hvorefter hun tog diplomeksamen som organist fra Det kgl. danske Musik-konservatorium i København. Efter studier i Paris fungerede hun i nogle år som organist ved Vor Frue kirke i Kalundborg og er nu ansat som organist ved Sorø Klosterkirke og varetager samtidig funktionen som kunstnerisk leder af Sorø Internationale Musikfestival. Tillige har hun en lang række koncerter i Frankrig, Italien og Spanien bag sig. Sammen vil de to tilrettelægge et spændende program som indledning til aftenens Skt. Hans bål, som senere tændes ved Årby sognegård. Her vil der blive mulighed for at høre årets båltale, hvorefter der serveres pølser og kan købes øl. Der er hermed lagt op til en rigtig spændende og fornøjelig Skt. Hans aften i Årby, hvor alle er hjerteligt velkomne.

MEDELELSER

ÅBNE MENIGHEDSRÅDSMØDER

I nærværende blads periode holder menighedsrådet møder den 15. april og 19. august. Møderne er åbne for sognets beboere, de foregår i Sognegården og begynder kl. 19.00.

KIRKEN ER ÅBEN

Husk at kirken står åben i dagtimerne på alle hverdage fra kl. 9.00–17.00. Flere og flere bruger kirken som et fristed fra hverdagens jag, hvor man for en kort stund kan lades op af rummets oplyste ro.

GAVER TIL BLADET

Vi lægger ikke mere girokort i bladet, fordi det er blevet for dyrt at sende penge på den måde.

En gave på f.eks. 50,00 kr. som er den mest almindelige gavestørrelse, bliver ved giroindbetaling fordyret med ca. 30%. Vi opfordrer derfor gavегiverne til at gøre brug af en af nedenstående alternative og langt billigere løsninger. Bidrag kan indbetales ved at gøre brug af en af følgende tre muligheder:

1. Indbetal direkte på Kirkens konto nr. 0516 – 21 25 62 48 90 i Sparekassen Sjælland.
2. Benyt samme konto via Netbank.
3. Betal kontant til præsten.

KIRKEBIL

Er du dårligt gående eller har vanskeligt ved at komme til gudstjeneste og de kirkelige arrangementer så står kirkebilen til din rådighed, og den er gratis. Ring blot på tlf. 59512620 og aftal nærmere.

PRÆSTEN HOLDER FRI

på følgende dage: Ferie fra den 20. til og med den 26. april samt fra den 4. maj til og med den 10. maj. Embedet varetages i mit fravær af sognepræst Ernest W. Andersen, Røsnæs tlf. 59 50 90 19.

STUDIEORLOV

Jeg er blevet bevilliget studieorlov i månederne juni, juli og august. Embedet vil under min orlov blive betjent af en af biskoppen udpeget vikar, hvis navn vi desværre ikke kender endnu.

Husk Aarby Sogns hjemmeside www.aarbykirke.dk

KIRKELIGE HANDLINGER siden sidst

Døbte:

08.02.2009 *Abigail Back Holmgaard*
 22.02.2009 *Marcus Kjærulff Horsfelt*
 22.02.2009 *Camilla Dall*

Begravelser og bisættelser

2008

09.12.2008 *Erik Otto Kron*
 19.12.2008 *Arne Bent Larsen*
 23.12.2008 *Ole Peter Elo Petersen*

2009

30.01.2009 *Jens Peder Ottesen*
 31.01.2009 *Kristiane Madsen*
 26.02.2009 *Ellen Elisabeth Jensen*

GUDSTJENESTER

April

5. Palmesøndag		kl. 10.00
9. Skærtorsdag		kl. 16.00
10. Langfredag		kl. 10.00
12. Påskedag		kl. 10.00
13. 2. Påskedag		kl. 10.00
19. 1. sø. e. Påske		kl. 10.00
<i>Konfirmation</i>		
26. 2. sø. e. Påske	EWA	kl. 9.00

Maj

3. 3. sø. e. Påske		kl. 10.00
8. Store Bededag	EWA	kl. 10.00
10. 4. sø. e. Påske	EWA	kl. 9.00
17. 5. sø. e. Påske		kl. 10.30
<i>Familegudstj.-juniorakonfirmander afs.</i>		
21. Kristi Himmelfartsdag		kl. 10.00
24. 6. sø. e. Påske		kl. 10.00
31. Pinsedag		kl. 10.00

Juni

1. 2. Pinsedag	V	kl. 10.00
7. Trinitatis søndag	V	kl. 10.00
14. 1. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.00

21. 2. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.00
28. 3. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.00

Juli

5. 4. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.30
12. 5. sø. e. Trinitatis	V	kl. 9.00
19. 6. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.00
26. 7. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.00

August

2. 8 sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.30
9. 9. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.00
16. 10. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.00
23. 11. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.30
30. 12. sø. e. Trinitatis	V	kl. 10.00

ANDAGTER i Jernholtparken:

Torsdag den 14. maj	kl. 14.30
Torsdag den 9. juli	kl. 14.30
Torsdag den 23. juli	kl. 14.30

EWA = Ernest W Andersen

Når intet andet er anført er gudstjenesten ved Leif Jensen. V = vikar under min studieorlov.

ADRESSELISTE:

Sognepræst: Leif Jensen, Aarbygade 30.
Tlf. 59 50 41 05.
Træffes bedst mellem kl. 11.30-13.00.
Mandag: fridag.

Graver: Lis Hansen.
Træffes på tlf. 59 50 42 83.
Mandag: fridag.

Kirkeværge: Klaus Falk-Sørensen,
Asnæs Skovvej 15, Tlf. 59 50 04 93

Formand for menighedsrådet:
Kirsten Thurø Johansen
Bastrupvej 36. Tlf. 59 50 43 03

REDAKTION:

Helge Nedergård, Linda Eriksen
og Leif Jensen (ansvarshavende).

ILLUSTRATIONER:

Else Nedergård